

Arbetsgruppen "För Spångas Framtid"

2019-05-10, rev 19-05-15

Stora förändringar på gång i Spånga.

Flera stora förändringar i form av planerade byggprojekt är på gång i Spångas centrala delar. Många av dessa projekt är inriktade på hög och tät bebyggelse och om de skulle genomföras skulle det innebära en total förändring av miljön i Spångas centrala delar. Det handlar om området i närheten av Spånga Station och Spånga Torg samt närliggande delar av Solhem.

Det finns ett stort behov av mer information om de förestående förändringarna för att vi som bor här ska ha möjlighet att sätta oss in i konsekvenserna och framföra våra synpunkter på dessa projekt. Flera av dessa förändringar har ännu inte blivit föremål för formella planärenden, vilket innebär att planeringen sker över våra huvuden med små möjligheter att påverka denna planering.

Därför är det nödvändigt att vi spångabor engagerar oss mot den kommande förstörelsen av vår miljö och tillsammans skapar opinion för att åstadkomma en väl fungerande stadsdel och bra framtida samhällsmiljö i Spånga.

Möjligheter till demokratiskt inflytande över miljöns förändring

Enligt plan- och bygglagen har vi som medborgare rätt till inflytande över planeringen och vad som händer med vår miljö. Planprocessen innehåller därför olika skeden med information, samråd och granskning av program och planer för markanvändningen. En rad olika myndigheter, organisationer och expertorgan samt vanliga medborgare har möjlighet att framföra sina synpunkter i denna process. Alla inkomna synpunkter granskas och vägs samman där allmänintresset särskilt ska beaktas innan beslut fattas om att fastställa de föreslagna planerna.

Tyvärr fungerar inte alltid dessa processer enligt lagens intentioner. Många förändringar i Stockholm har de senaste decennierna startat genom att olämpliga markanvisningar gjorts av exploateringskontoret innan en formell planprocess har startat, vilket ofta leder till utdragna planprocesser med många överklaganden.

Förslag till ny bebyggelse vid viadukten över järnvägen

Här pågår en planprocess med benämningen Spånga C Öst, fastighet Solhem 16:1 mfl (dnr: Dp.2015-08656) med syfte att fastställa en detaljplan för ny bebyggelse på detta område. Under januari i år var man inne i det s.k. granskningsskedet då inkomna yttranden från samrådsskedet ett år tidigare hade ställts samman. Många remissinstanser bl a Stockholms Stadsmuseum, Stockholms Skönhetsråd och Samfundet S:t Erik samt Spånga Fornminnes- och Hembygdsgille och Solhems villaägareförening hade tidigare framfört starka invändningar mot den höga exploateringen som föreslagits samt den bristande anpassningen till existerande miljöer. Det gäller den måttfulla bebyggelsen som finns runt Spånga Torg samt den närliggande villabebyggelsen i Solhems villastad som klassificerats som kulturhistoriskt värdefull miljö som inte får förvanskas. Planförfattarna bemöter genomgående kritiken med hänvisning till det stora behovet av fler bostäder samt närheten till god kollektivtrafik, vilket skulle innebära att den kraftigt höjda exploateringen måste accepteras.

Detta förhållningssätt visar på en oacceptabelt låg ambitionsnivå vad gäller Stockholms stadsbyggande. Den sänkta ambitionsnivån har i detta fall redan medfört att två funktionsdugliga hus med ett 30-tal välplanerade lägenheter har rivits. I deras ställe föreslås nu byggande av fyra delvis sammanbyggda huskroppar, 6 och 7 våningar höga med 135 lägenheter kring en smal, föga solbelyst gård. Bostäderna väntas bli kraftigt utsatta för buller, särskilt från tät busstrafik till och från Spånga Station som är en viktig knutpunkt för kollektivtrafiken i Spånga och Västerort. Med ökande antal innevånare kommer dagens kaosartade trafiksituation att förvärras. Ökad köbildning i trafiken kommer också att ge mer avgaser och luftföroreningar samt ökad bullerbelastning.

Att hållbart stadsbyggande innebär att husen måste byggas högt och tätt är en föreställning som spritts bland en del politiker och tjänstemän i Stockholm. Det saknas dock stöd för denna uppfattning i forskningen inom ekologi och resurshushållning i vid mening. Ett annat misstag är att innerstadens slutna kvarter har blivit förebild för stadsbyggandet också i ytterstaden men i en version med betydligt högre exploateringsgrad och minskad tillgång till grönytor och naturmiljöer. Förtätning har blivit ett modeord i planeringen och innebär ofta att ny bebyggelse föreslås på parkmark och kvarvarande naturmark samt på skolgårdar. På detta sätt försvinner värdefulla miljöer både för barn och vuxnas rekreation och vistelse utomhus, vilket kommer att påverka folkhälsan negativt.

Flera remissyttranden som lämnats in över detta planförslag anser att det har så stora brister i ovannämnda avseenden att det inte kan ligga till grund för fortsatt planarbete och genomförande.

Aktuella planer och projekt för ny bebyggelse i Spångas centrala delar

Utöver pågående ärenden för förändringar av detaljplaner i Spånga finns flera byggprojekt på gång som ännu inte blivit reguljära planfrågor. Kontakter förekommer mellan exploateringskontoret och byggföretag som på detta sätt får markanvisningar till byggen med hög exploatering, ofta på mindre lämpliga platser.

Några aktuella projekt som är på gång, se karta längst bak där dessa projekt är markerade.

1) Del av Solhem 16:1 m fl. Planerad bostadsbebyggelse av AB Borätt enligt förslag till ändrad detaljplan (Dp 2015-08656) vid viadukten över järnvägen som beskrivits ovan, (6 och 7 våningar med 135 bostadsrättslägenheter)

2) Kv. Hedvig 7. Förslag till bebyggelse för SSM Holding vid Värsta Allé på parkeringsplatsen i anslutning till Pressbyrån samt på baksidan av Spånga Järn- och Färg, (P 2017-05974) (12 respektive 5 våningar höga hus med ca 120 lägenheter)

3) Kv. Örjan m fl. Förslag till bostadsbebyggelse i 5- och 6-våningar vid Stinsbackens avslutning söder om den planerade bebyggelsen vid viadukten enligt ovan. Byggföretaget SSM Holding diskuterar detta projekt med exploateringskontoret, (okänt antal bostäder)

4) Kv. Gulmåran. Ny bostadsbebyggelse planeras av SSM Holding väster om Stormbyvägen (ca 250 lägenheter för "urbaniter")

5) Kv. Mandelblomman. Massiv bostadsbebyggelse planeras vid Kronofogdevägen och Avestagatan enligt ansökan om planbesked inlämnad av ett konsortium av byggare. (bostadsbebyggelse i 4-8 våningar)

6) Kv. Julrosen 11. Förslag att riva Spånga Församlingshus för att bygga bostäder på tomten med föreställning om att detaljplaneändring ska kunna göras (utreds av församlingen).

Krav på en områdesplan för Spångas centrala delar

I sitt yttrande över förslag till detaljplan för ny bebyggelse vid viadukten som beskrivits ovan (Spånga C Öst), framförde Spånga Fornminnes- och Hembygdsgille förslaget att en områdesplan borde göras för Spångas centrala delar med följande motivering:

”Det finns flera förändringar och initiativ i form av fastighetsaffärer och byggplaner som är på gång i Solhem och Spånga. Flertalet innebär kraftigt ökad exploatering, vilket på ett avgörande sätt skulle förändra stadsbilden och den måttliga skalan. Flera av dessa projekt har ännu inte blivit föremål för offentliga planprocesser, vilket innebär att det saknas möjlighet för oss som bor i Spånga att påverka denna utveckling.

Mot denna bakgrund anser vi att Stadsbyggnadskontoret borde ta initiativ till att utveckla en områdesplan för Spångas centrala delar, där alla förväntade byggen samordnas och stäms av mot en önskvärd framtida utveckling. Det behövs en öppen och framsynt planering, väl förankrad i lokalsamhället, så att väsentliga kvalitéer bevaras och tillkommande bebyggelse blir ett positivt tillskott till miljön i Spånga.”

I arbetet med områdesplanen bör alla pågående förändringar diskuteras i ett sammanhang och en översyn göras av hela plansituationen i Spånga. Denna genomgång bör innefatta all planerad ny bebyggelse samt utomhusmiljön i form av parker och grönytor liksom behovet av skolor, förskolor och samlingslokaler samt lösningar för kollektivtrafiken och övrig trafik inklusive parkering av bilar och cyklar.

Av särskild betydelse är utomhusytor och hallar för barn och ungdomars spontanidrott samt andra fritidsaktiviteter. Med hänsyn till antalet barn och ungdomar samt den ideella verksamhet som ordnas bl. a inom Spånga Idrottssällskap finns det stora behov på detta område som måste tillgodoses i planeringen.

Spångas centrala delar idag

De centrala delarna i Spånga är idag ett trivsamt och uppskattat centrum som ursprungligen byggdes på 1950-talet. Här finns två livsmedelshallar och många småbutiker inrymda i bebyggelsen runt Spånga torg. Byggnaderna har en måttlig skala på i allmänhet 2-4 våningar och har en småstadskaraktär som är värd att bevara. I omedelbar närhet till torget finns Spånga församlingshus vid Värsta Allé som är en viktig träffpunkt för kyrkliga, kulturella och sociala aktiviteter.

Spånga Torg utgör centrum i det som brukar kallas Gamla Spånga och innefattar stadsdelarna Solhem, som ligger närmast Spånga Station, samt Bromsten, Sundby och Flysta, alla med stort inslag av villabebyggelse. Ny bostadsbebyggelse är på gång, bl a Bromstensstaden, vilket gör att antalet invånare i Spånga om 3-5 år kan vara 8-10 000 fler än idag, vilket också ställer krav på en bättre samordning av planeringen ur alla synpunkter.

Delar av Solhems villastad som planerades som en trädgårdsstad och började byggas 1904 har klassificerats som en värdefull kulturmiljö som inte får förvanskas. Detta skulle ske om ny högexploaterad bebyggelse tillåts i omedelbar närhet till denna bebyggelse, vilket nu är fallet med flera av de byggprojekt som är på gång.

Spånga Station och bussterminalen

Spånga Station är en viktig knutpunkt för kollektivtrafiken i Västerort. Här sker byten till ett tiotal busslinjer i olika riktningar. Här fanns tidigare ett välutformat stationshus, byggt 1908 och ritat av arkitekten Erik Lallerstedt med vackra träsniderier. Det revs 1976 i samband med viss trafikombyggnad och i dess ställe byggdes de plåtinklädda rulltrapporna som ledde upp till den gångbro som förbinder Solhöjden med Spångas affärscentrum vid Spånga Torg.

I början av 1990-talet fanns det planer på ombyggnad av Spånga Station och bussterminalen med syfte att skapa bättre förutsättningar för bytet mellan tåg och bussar. Genomfartstrafiken på Spånga Stationsväg skulle flyttas till ett läge närmast järnvägen för att minska störningarna från trafiken. Förslag till ett nytt stationshus presenterades samt en ny bussterminal i samma nivå som gångbron och viadukten över järnvägen. Genom denna lösning skulle avfarten från viadukten till bussterminalen ske smidigare och minska den omständliga rundkörningen via viadukten över järnvägen ner mot Spånga Stationsväg. Under bussterminalen skulle parkering ordnas i flera plan med vissa lokaler i fasadläge för affärsverksamhet vända mot Spånga Stationsväg som skulle bli en lokalgata

Dessa förslag kunde av olika skäl inte genomföras och endast vissa mindre men nödvändiga ombyggnader gjordes av biljetthallen till Spånga Station. Med ökande antal invånare i Spånga som följer av det ökade bostadsbyggandet är det nödvändigt att se över planeringen av hela stationsområdet. Trafiken med bussar, bilar och övriga trafikslag kommer att öka liksom cyklande och gående till stationsområdet och Spånga Torg. Möjligheten till parkering för tågresenärer samt besökande på Spånga Torg måste också ses över.

Förslaget att riva Spånga Församlingshus

Spånga Församling har startat en utredning som syftar till att riva församlingshuset och försöka åstadkomma en detaljplaneändring för att kunna sälja denna tomt till bostadsbebyggelse. Förslaget är illa underbyggt och har väckt berättigad upprördhet bland många församlingsmedlemmar.

Spånga församlingshus som invigdes 1959 är ett mycket välplanerat och gediget hus i beständiga byggnadsmaterial. Det ritades av arkitekterna Backström & Reinius som tillhörde den tidens ledande arkitekter som också ritat delar av Vällingby Centrum som är kulturminnesmärkt. Spånga Församlingshus har en arkitektonisk kvalitet som motiverar att det också borde klassas som en tidstypisk och kulturhistoriskt värdefull byggnad som måste bevaras.

När huset byggdes utformades det både för församlingens och det lokala föreningslivets behov och finansierades bl a genom särskilda statsbidrag till samlingslokaler. Många kulturaktiviteter i form av konstutställningar, konserter samt diskussionsaftnar och föreningsmöten inom Spångas många föreningar har genom åren ägt rum i dessa lokaler. Spånga församlingshus spelar en viktig roll som samlingspunkt för föreningslivet i Spånga och det skulle innebära ett dråpslag mot kultur- och föreningslivet om dessa lokaler försvann.

En arbetsgrupp för en bra framtida miljö i Spånga

Många spångabor har engagerat sig i opinionsskapande arbete mot pågående miljöförstörande förändringar i Spånga. En arbetsgrupp har bildats för att samla information om aktuella förändringar och att skapa lokal opinion i dessa frågor. Initiativet arbetar under devisen ”För Spångas Framtid” och syftar till att samla alla goda krafter som vill verka för en bättre och mer genomtänkt planering av framtida förändringar i vår stadsdel.

Under 2018 tog en grupp bestående av bl a Björn Begner, Bengt Etzler och Lars-Johan Östblom initiativ till en namninsamling under parollen ”Rädda Lillskogen”. Den resulterade i över 1 000 underskrifter och riktade sig mot ny bebyggelse av 40 små lägenheter i Lillskogen som enligt den gällande parkplanen rubricerats som en av de sista kvarvarande naturmarkerna i Solhem. Projektet stoppades sedan genom beslut i stadsbyggnadsnämnden den 28 mars i år, vilket många spångabor hälsat med stor tillfredsställelse.

Informationsmöte om aktuella förändringar i Spånga

Ett större offentligt möte rörande planerade förändringar i Spånga kommer att genomföras på Spånga Folkan tisdagen den 21/5 kl. 18.30. Syftet är att informera om alla pågående och planerade förändringar och att diskutera hur information och opinionsbildning kring dessa förändringar kan organiseras fortsättningsvis.

Till mötet inbjuder vi ansvariga politiker och tjänstemän som kan påverka dessa frågor. Det gäller representanter från Stadsbyggnadsnämnden och Stadsbyggnadskontoret samt lokala politiker och tjänstemän från Spånga-Tensta stadsdelsnämnd. Vi inbjuder vidare representanter för Spånga församling och Spånga företagarförening och aktuella investerare. Och slutligen medlemmarna i alla lokala föreningar i Spånga och alla spångabor som vill veta mer om vad som är på gång och som stöder initiativet För Spångas Framtid.

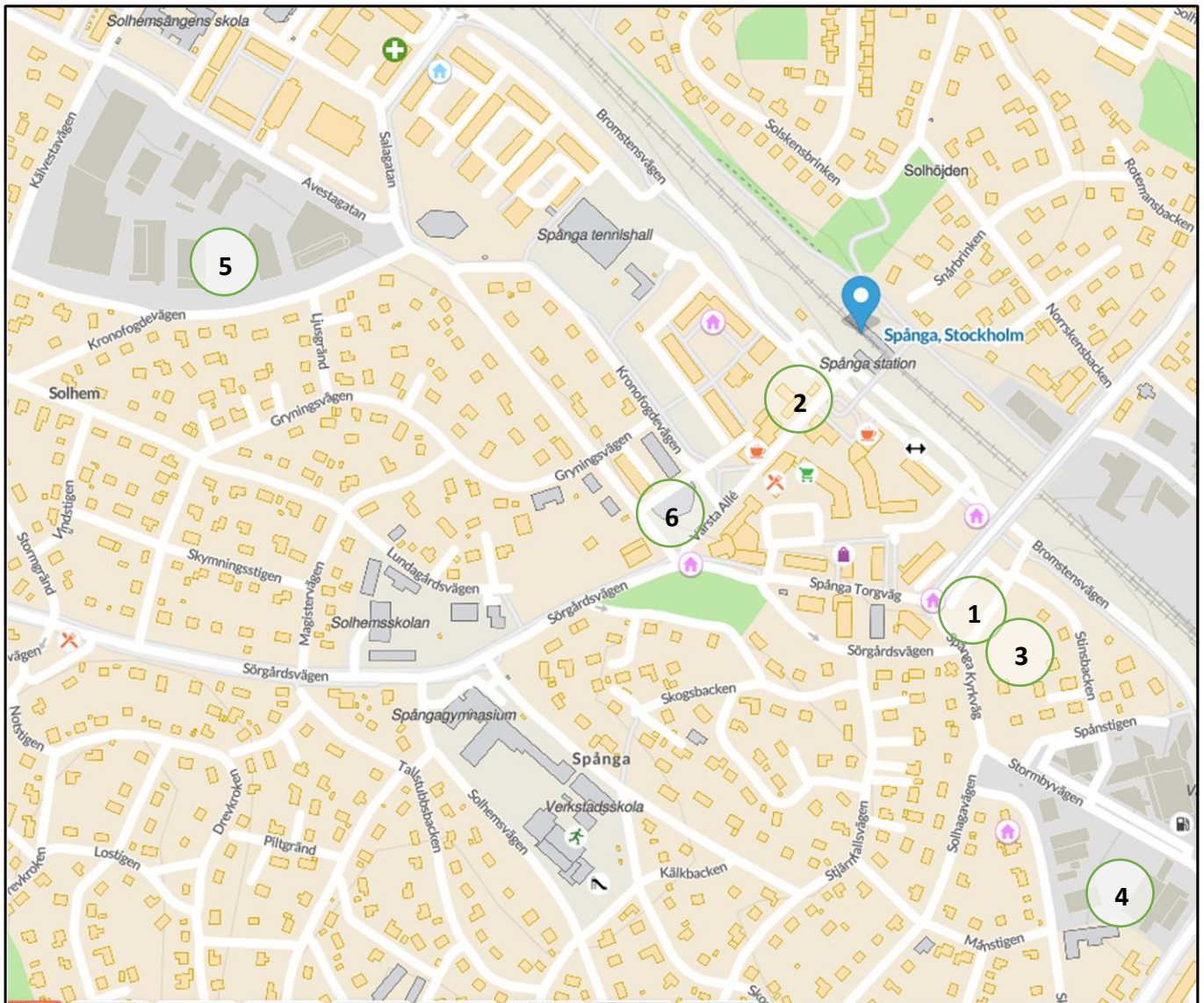
Spånga den 10 maj 2019

Arbetsgruppen ”För Spångas Framtid”

Björn Begner	Arbetsgruppen ”Rädda Lillskogen”	070-520 25 06
Lars-Johan Östblom	Arbetsgruppen ”Rädda Lillskogen”	070-278 85 52
Bengt Etzler	Spånga Fornminnes- och Hembygdsgille	0730-38 23 90
Hans Hellström	Solhems villaägareförening	070-574 50 90
Erling Magnusson	SPF-Spångaveteranerna	070-595 67 80
Ulf Nilsson	PRO-Spånga	070-920 55 40
Johan Persson	Spånga Företagarförening	070-428 58 50

Spånga konstförening har ännu inte hunnit ta del av de förändringar som är på gång i Spånga men stöder arbetet för att bevara Spånga Församlingshus.

Planerad ny bebyggelse i sex kvarter i Spånga

- 1) Del av Solhem 16:1. Planerad bostadsbebyggelse av AB Borätt enligt förslag till ändrad detaljplan vid viadukten (6 - 7 våningar höga hus med 135 lägenheter)
- 2) Kv. Hedvig 7. Förslag till bebyggelse för SSM Holding invid Spånga Järn- och Färg (12 respektive 5 våningar höga hus med ca 120 lägenheter)
- 3) Kv. Örjan m.fl. Förslag till bostadsbebyggelse i 5- och 6-våningar söder om den planerade bebyggelsen vid viadukten enligt 1) ovan. Byggföretaget SSM Holding diskuterar med exploateringskontoret. (okänt antal lägenheter)
- 4) Kv. Gulmåran. Ny bostadsbebyggelse planeras av SSM Holding väster om Stormbyvägen. (ca 250 lägenheter för "urbaniter")
- 5) Kv. Mandelblomman. Massiv bostadsbebyggelse planeras vid Kronofogdevägen och Avestagatan, enl. ansökan om planbesked inlämnad av ett konsortium av byggare. (bostadsbebyggelse i 4-8 våningar).
- 6) Kv. Julrosen 11. Förslag att riva Spånga Församlingshus för att bygga bostäder på tomten (utreds av församlingen).